

Barcelona, 28 de maig de 2026

Guia per l'elaboració d'un Pla local de prevenció de les pèrdues i el malbaratament alimentari

Conveni amb Fundació Espigoladors

1. La **Fundació Espigoladors** és una entitat sense ànim de lucre que forma part del teixit d'organitzacions del sector de l'agroecologia i emprenedoria social del sector alimentari de Catalunya. Va ser fundada el 2014 proposant un model per combatre el malbaratament i les pèrdues d'aliments de manera inclusiva, innovadora i sostenible amb una incidència clau a tots els actors de la cadena alimentària, des del camp a la taula, i un marcat caràcter transformador a nivell social, ambiental, polític i econòmic.
2. La seva missió principal és contribuir a la lluita contra les pèrdues i el malbaratament alimentaris, i garantir el dret a una alimentació saludable i crear oportunitats laborals per a col·lectius en situació de risc d'exclusió social.

Metodologia

1. Fer una **diagnosi de la situació actual** de pèrdues i malbaratament alimentari als municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona tenint en compte tots els punts de la cadena alimentària.
2. Identificar **accions de prevenció**.
3. Redacció d'un **pla local de prevenció del malbaratament** tipus

Diagnosi de les pèrdues i el malbaratament alimentari a l'àrea metropolitana de Barcelona

Data: 30-06-2025

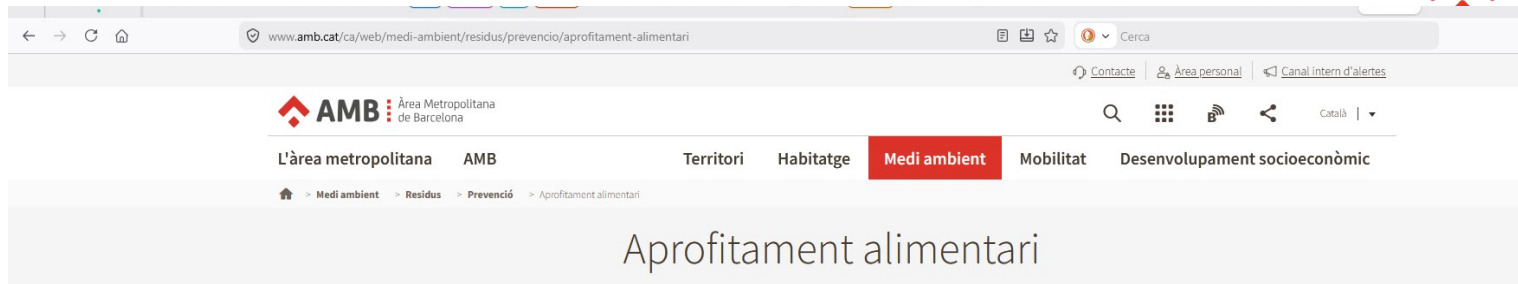
Manual de quantificació municipal de les pèrdues i el malbaratament alimentari

Pla local de prevenció de les pèrdues i el malbaratament alimentari de *nom del municipi* 20XX-20XX

Data: XX-XX-202X

Aprofitament alimentari

L'aprofitament alimentari és una eina clau contra el malbaratament d'aliments, una problemàtica amb importants conseqüències socioeconòmiques i mediambientals. El PREMET25 estableix accions per potenciar l'aprofitament d'aliments i reduir el malbaratament al 50 % respecte al 2010.

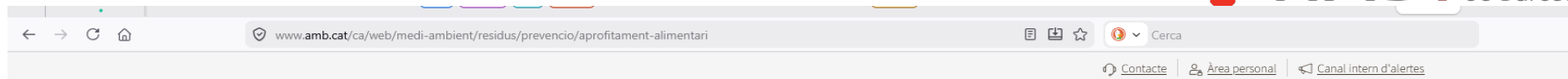

Accions d'aprofitament

- Situació
- Actuacions
- **Accions d'aprofitament**

www.amb.cat/ca/web/medi-ambient/residus/prevencio/aprofitament-alimentari#box3

<https://www.amb.cat/ca/web/medi-ambient/residus/prevencio/aprofitament-alimentari>

Accions d'aprofitament

Desenvolupament de projectes als municipis metropolitans i pàgines web d'entitats i administracions amb continguts de consulta, eines i recursos sobre aprofitament alimentari.

Guies d'actuació per als municipis

Documentació elaborada per la Fundació Espigoladors per facilitar el desenvolupament de Plans de prevenció de les pèrdues i el malbaratament alimentari a nivell municipal.

- [Diagnosi de les pèrdues i el malbaratament alimentari a l'àrea metropolitana de Barcelona](#)
- [Manual de quantificació municipal de les pèrdues i el malbaratament alimentari](#)
- [Pla local de prevenció de les pèrdues i el malbaratament alimentari](#)

Recursos

Mapa d'accions d'aprofitament

1. Com fer servir la guia?

Com fer servir la guia?

Pla local de prevenció de les pèrdues i el malbaratament alimentari

Fundació Espigoladors

1. Introducció

INSTRUCCIONS

Aquest document és un pla de prevenció tipus per un municipi imaginari de l'AMB, Sant Pere de Llobregat, i alhora una guia de redacció. Per això, **a cada apartat trobareu un quadre inicial** com aquest **on s'explica com s'ha de desenvolupar l'apartat i quines dades cal afegir per al vostre municipi**. En el cas d'exemple, tots els capítols presentaran la màxima diversitat possible per què pugueu veure exemples de totes possibilitats diferents. En el cas del vostre municipi és possible que la majoria d'apartats siguin més curts i menys complexos. Un cop redactat el Pla es poden esborrar aquests quadres i ja tindreu el document llest. **Fàcil oi? Doncs som-hi!**

1.1. Les pèrdues i el malbaratament alimentari

INSTRUCCIONS

Text introductor sobre pèrdues i malbaratament alimentari. **No cal fer res**

Les pèrdues i malbaratament alimentari (PMA) representen un repte crucial. A escala mundial, aproximadament un terç dels aliments produïts per al consum humà es perden o es malbaraten cada any, segons dades de la FAO¹ i estudis més recents indiquen que els valors podrien ser més alts, d'aproximadament un 40%². Aquests nivells no només representen una pèrdua econòmica significativa, sinó que també comporten greus conseqüències ambientals, com l'emissió innecessària de gasos d'efecte hivernacle i la utilització massiva de recursos naturals com l'aigua i el sol³. També generen una gran quantitat de residus, a l'àrea metropolitana, durant el període 2015-2022 s'han generat al voltant de 450.000 tones anuals de residus orgànics⁴ –amb una tendència lleugerament a la baixa però bastant estable– dels quals només se'n recullen selectivament al voltant de 150.000 tones. Des del punt de vista social, les PMA són encara més inquietants, especialment en un món on al voltant del 9,1% de la població, més de 700 milions de persones⁵, pateixen fam i inseguretats alimentària.

L'àrea metropolitana de Barcelona i els seus municipis no són una excepció a aquesta realitat global. De fet, les dades existents indiquen que a Catalunya –així com a la majoria de

Com fer servir la guia?

2. Les PMA al municipi

Per a prevenir les PMA cal conèixer on es generen. Per fer-ho, en primer lloc el PLPPMA vol conèixer el sistema alimentari municipal per veure quins en són els punts més rellevants i a continuació es proposa saber quines mesures relacionades amb la prevenció de les PMA ja s'estan duent a terme al municipi.

2.1. Caracterització del sistema alimentari del municipi

INSTRUCCIONS

Ompliu la fitxa següent:

CARACTERÍSTIQUES GENERALS	
Data: Maig de 2025	Núm. d'habitants: 92.983
Superfície (km²): 17,60	Densitat de població (hab/km²): 5.053
Renda disponible per habitant (€): 19.341	Tones de FORM: 4.100t
Tones de rebuig: 20.837t	% recollida selectiva: 40%
El municipi disposa de Pla de Residus / Pla Climàtic / Estratègia Alimentària? Pla de Gestió de Residus 2024-2028	
Sistema de recollida: El municipi disposa d'un sistema de recollida porta a porta al nucli urbà (90% de la població), i de contenidors oberts a la resta del municipi. La recollida comercial de FORM es realitza porta a porta a tot el municipi en un circuit a part.	

2. Quantificació i diagnosi a nivell municipal

2.1 Producció

2.1.1. Agricultura

Genèric

- hectàrees de conreu de cada cultiu per municipi
- rendiments de producció d'aquests conreus a la seva comarca
- estudi del Joint Research Center (JRC) per a aproximar el percentatge de la producció agrícola total que esdevé PMA i alimentació animal.

Afinat

- Identificació de la producció principal
- Quantificació *in situ*: annex 2 de la guia
- Qüestionaris als productors: annex 3 de la guia

2.1.2 Arbrat Urbà

Cens d'arbrat urbà comestible a l'àrea metropolitana de Barcelona. Fundació Espigoladors 2024.

Projecte Urban(eat)a.

S'inclouen les següents espècies: taronger, taronger amarg, llimoner, oliveres, ametllers, figueres, pi pinyoner, garrofer, morera, noguera, nesprer, prunera, presseguer, magraner, perera, caqui, cirerer, palmera datilera, avellaner i lledoner

2. Quantificació i diagnosi a nivell municipal

2.2 Transformació

2.2.1 Indústria alimentària

- **Diagnosi genèrica**
- Estadístiques ARC: generadors de residus amb codis CCAE 10 - Indústries de productes alimentaris (excepte 109-Fabricació de productes per a l'alimentació animal) i CCAE 11 Fabricació de begudes.
- A continuació, dels residus generats per aquestes indústries s'han considerat només els que tenen un codi LER 02 - 02 Residus de l'agricultura, horticultura, aqüicultura, silvicultura, caça i pesca; residus de la preparació i elaboració d'aliments.
- S'han tractat aquestes dades per obtenir el residu alimentari industrial generat, que consideren una aproximació al potencial de MA generat a nivell industrial als diferents municipis de l'AMB.
- **Diagnosi específica**
- Qüestionari a les empreses del municipi inscrites en els CCAE corresponents a la producció d'aliments i begudes: CCAE 10 (del 101 al 108, excloent el 109) i CCAE 11 (veure annex 6)

2. Quantificació i diagnosi a nivell municipal

2.3 Distribució

2.3.1. Comerç majorista

- Petició de dades a l'IDESCAT per a obtenir el número d'activitats econòmiques per municipi que realitzen activitats de comerç a l'engròs (CCAE 46) i de comerç minorista (CCAE47)(es pot consultar a l'Annex 6).

2.3.2 Comerç minorista

Dos mètodes que poden ser complementaris:

- **Quantificacions *in situ* als punts de generació.**
- Més costosos a nivell de recursos però donen una informació molt acurada de la quantitat i tipus de residu que es genera. Es pot trobar una taula per a recollir aquesta informació a l' Annex 7.
- **Qüestionaris.**
- Permeten obtenir informació no només quantitativa sinó qualitativa -> comprensió de les causes del MA -> pensar en sistemes o accions per a minimitzar-lo.
- Menys costosos a nivell de recursos i ens permeten interactuar amb els generadors de residu però son menys precisos a nivell quantitatiu ja que hi ha una clara tendència a la subestimar el MA generat.
- Gràcies a la col·laboració entre l'Ajuntament de Sant Joan Despí i Rezero es disposa de qüestionaris específics per a la diagnosi del MA al comerç que hem adaptat per a incloure també al comerç a l'engròs. Es pot veure a l'Annex 8.

2. Quantificació i diagnosi a nivell municipal

2.4 Consum final

2.4.1 Llars

- Es proposa no quantificar
- És una tasca complicada d'entomar a nivell municipal.
- Preferentment utilitzar les dades ja disponibles i, especialment, l'estudi de generació de MA a les llars que ha fet el DARPA
- https://agricultura.gencat.cat/web/.content/04-alimentacio/malbaratament-alimentari/enllacos-documents/Diagnosi_MA_Llars_2024_FINAL.pdf

2.4.2 Restauració comercial

- Dos mètodes que poden ser complementaris:
- **Quantificacions in-situ als punts de generació.**
- Més costosos a nivell de recursos però donen una informació molt acurada de la quantitat i tipus de residu que es genera (annex 7).
- **Qüestionaris.**
- Permeten obtenir informació no només quantitativa sinó qualitativa -> comprensió de les causes del MA -> pensar en sistemes o accions per a minimitzar-lo.
- Menys costosos a nivell de recursos i ens permeten interactuar amb els generadors de residu però son menys precisos a nivell quantitatiu ja que hi ha una clara tendència a la subestimar el MA generat.
- Gràcies a la col·laboració entre l'Ajuntament de Sant Joan Despí i Rezero es disposa de qüestionaris específics per a la diagnosi del MA a la restauració comercial (annex 9).

2.4.3 Restauració col·lectiva

- Dos tipus de malbaratament alimentari:
- **Pre-consum:** aliments que, si es conserven de forma adequada, es podrien gestionar fàcilment de manera que no s'acabin malbaratant.
- **Post-consum:** aliments servits però que no són consumits i no es poden reaprofitar. És el cas de les sobres al plat, el pa que els comensals agafen però no es mengen o incidències com menjà que ha caigut a terra, s'ha mullat, etc.
- Hi ha diversos projectes i estudis que s'han revisat de dades disponibles sobre MA post-consum als menjadors escolars de l'àrea metropolitana de Barcelona i es calcula que s'hi malbarata una mitjana de 59,45 g per alumne/dia (amb una oscil·lació entre 22,04 i 106,37 g).
- Per a aprofundir en la problemàtica i aconseguir dades específiques que permetin dur a terme intervencions informades a menjadors col·lectius de cada municipi caldria utilitzar les **enquestes de diagnòs del MA proposades pel DARPA** (Annex 10). També existeix la guia per a la prevenció del malbaratament alimentari en hospitals i residències geriàtriques.
- Una alternativa menys costosa i que es podria dur a terme a més punts del municipi però que proporcionaria una informació menys acurada seria la realització de **qüestionaris als menjadors col·lectius** (Annex 11).

2. Quantificació i diagnosi a nivell municipal

2.5 Compra pública

2.5 Compra pública

Realitzar una consulta interna a l'ajuntament per tenir un llistat de les contractacions que tenen relació amb l'alimentació. Poden ser dels següents tipus:

- Serveis de **càterin**g permanent o de serveis regulars d'alimentació
- Serveis de **càterin**g puntual
- **Contractació de serveis o instal·lacions de màquines de vènding**
- **Ús privatiu d'espais** destinats a servir aliments
- Verificar:
 - Inclusió de clàusules de prevenció de les PMA (donant compliment a la llei 3/2020)
 - Condicions especials d'execució de prevenció de les PMA (donant compliment a la llei 1/2025)
 - Valorar-ne la inclusió: no es poden atorgar punts extras per a tenir pla de prevenció ja és una obligació i per tant -ne un. Per tant caldria que les clàusules anessin més enllà.

3. Prevenció de les PMA al municipi

3.2. Accions de prevenció

3.2. Accions de prevenció

3.2.1. Producció primària

Acció 1. Diagnosi en profunditat de les pèrdues a camp

Acció 2. Promoció de l'espigolament a camp

Acció 3. Espigolament de l'arbrat urbà

3.2.2. Transformació

Acció 4. Fomentar l'economia circular entre la indústria del muni

3.2.3. Comercialització

Acció 5. Foment dels convenis de donació de supermercats

Acció 6. Sensibilització i suport a comerços – Xarxa Verda

3.2.4. Consum

Acció 7. Diagnosi al sector de la restauració comercial

Acció 8. Sensibilització i suport a restauració

Acció 9. Canalització d'excedents de menjadors col·lectius

Acció 10. Sensibilització a la ciutadania

Acció 11. Foment del compostatge comunitari

3.2.5. Compra pública

Acció 12. Revisió de la contractació pública

3.2. Accions de prevenció

INSTRUCCIONS

Decidiu quines accions es duran a terme al municipi per prevenir les pèrdues i el malbaratament alimentari. **A l'Annex 3 teniu una bateria d'accions extretes de l'informe: "Manual para la prevenció de pérdidas y desperdicio alimentario desde lo local"** que us recomanem de consultar. Al municipi d'exemple hem inclòs 11 accions per mostrar una gran varietat. Es proposa que trieu el següent número d'accions segons els habitants del municipi:

Municipis de menys de 20.000 habitants: com a mínim 3 accions

Municipis de menys de 90.000 habitants: com a mínim 5 accions

Municipis de menys de 90.000 habitants: com a mínim 7 accions

Un cop triades ompliu una taula resum amb totes les accions com la següent:

Baula	Àmbit	Acció

Després, ompliu una fitxa per cada una de les accions com les que trobareu a continuació als apartats de cada baula. En cas de disposar d'un **pla local de prevenció de residus (PLPR)**, cal incloure totes aquelles accions del PLPR que facin referència a les PMA i adaptar aquest pla de prevenció de les PMA a l'horitzó temporal del PLPR. També es poden adaptar les fitxes de les accions per a que tinguin el mateix format que el PLPR. En aquest cas el PLPR de Sant Pere de Llobregat te un marc temporal 2024-2028 i aquest pla s'hi ha adaptat, per tant les accions noves tindran un horitzó només 2026-2028.

En els següents apartats es descriu cada acció en forma de individualitzada amb l'objectiu de transmetre de forma pràctica i precisa els continguts bàsics i les tasques a desenvolupar. La

3.3. Seguiment i verificació del pla

INSTRUCCIONS

1. **Descarteu** de les dues taules els **indicadors** que **no es puguin aplicar** al vostre pla.
2. **Ompliu la Taula 4** marcant les accions que tinguin **indicadors coincidents amb els proposats**.

Per a que el pla sigui efectiu cal dotar-lo de mecanismes de seguiment que permetin adaptar-se en cas de ser necessari. Diferenciem aquests mecanisme en: seguiment continu del pla, a través del compliment de les accions i els indicadors que se n'obtenen; i la verificació anual del pla vetllant per a complir els seus objectius.

3.4. Seguiment de les accions del pla

Les accions proposades al pla disposen d'indicadors específics que ens poden ajudar a fer-ne un seguiment. A la Taula 4, es pot veure quins indicadors es poden obtenir de cada acció:

Indicador	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Baules diagnosticades	X						X				
Activitats realitzades		X	X								
Persones participants		X	X							X	X
Agents econòmics involucrats		X		X	X	X	X	X	X		
Kg aprofitats		X	X	X	X				X		
Impacte ambiental		X	X	X	X				X		
Impacte econòmic		X	X	X	X				X		X

Taula 4. Relació d'indicadors que es poden obtenir de cada acció

3.5. Verificació del pla

Com ja s'ha dit, la durada prevista per al pla és de 3 anys però cal fer-ne una verificació anual per assegurar-se de que s'estiguin acomplint els objectius i valorar si cal modificar-ne algunes actuacions. En aquest sentit es proposa dur a terme una memòria anual per recullir les diferents intervencions desenvolupades durant aquest període i fer propostes de modificació en cas de considerar-se necessari.

Moltes gràcies!

